

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Jaarrekening 2018

Natuur en Milieufederatie Groningen

Bankastraat 77

9715 CJ Groningen

Tel: 050 3130800

Website: www.nmfgroningen.nl

E-mail: info@nmfgroningen.nl

Inhoud	Blad
Algemene gegevens	2
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2018	3
Staat van baten en lasten over 2018	4
Kasstroomoverzicht over 2018	5
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat	6
Toelichting op afzonderlijke posten van de balans	8
Toelichting op afzonderlijke posten van de staat van baten en lasten	11
Overige gegevens	16
Controleverklaring	17
Bijlagen	
1 Toelichting bestedingen	20
2 Begroting 2019	21

Algemene gegevens

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Vestigingsplaats: Groningen

Rechtsvorm: Stichting

Doelstelling: De stichting heeft ten doel:
Het bevorderen van het behoud, het herstel
en het optimaal beheer van natuur, milieu en landschap.

Raad van Toezicht:

J.P.T. Klijnsma
voorzitter vanaf 1-1-2017 tot 1-3-2019

H.R. Veldkamp
voorzitter vanaf 1-3-2019

C.A. Tomson (vanaf 1-1-2017)

H.E. Waalkens (vanaf 20-6-2017)

W.J.T. van Gemert (vanaf 20-6-2017)

M.C.J. van Haeren (vanaf 27-9-2017)

Directeur-bestuurder: J.W. Lobeek

Balans per 31 december 2018

	Ref.	31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
In het kader van de doelstelling			7.584		1.755
Viottende activa					
<i>Vorderingen</i>	2				
Debiteuren		140.115		214.297	
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>83.984</u>		<u>51.099</u>	
			224.099		265.396
<i>Liquide middelen</i>	3		406.055		239.436
			<u>637.738</u>		<u>506.587</u>
Passiva					
Reserves en fondsen	4				
<i>Reserves</i>					
Continuïteitsreserve		225.522		184.881	
Bestemmingsreserves		<u>53.485</u>		<u>53.485</u>	
			279.007		238.366
Voorzieningen	5				
Voorziening eigen risico ziekteverzuim		11.000		0	
Voorziening dubieuze debiteuren		<u>2.464</u>		<u>0</u>	
			13.464		0
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		31.800		17.756	
Nog te besteden subsidies		158.329		132.619	
Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen		46.766		30.852	
Overige schulden en overlopende passiva		<u>108.373</u>		<u>86.994</u>	
			345.268		268.221
			<u>637.739</u>		<u>506.587</u>

Staat van baten en lasten over 2018

	Ref.	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
		€	€	€
Baten	7			
Geworven baten	7.1			
Particulieren		0	0	0
Bedrijven		207.829	265.082	220.100
Loterijorganisaties		0	0	0
Subsidies van overheden		325.976	377.256	352.245
Verbonden organisaties zonder winststreven		207.866	161.810	232.309
Andere organisaties zonder winststreven		10.000	10.000	10.000
Som van de geworven baten		751.671	814.148	814.654
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten e/o diensten	7.2	227.919	63.040	64.221
Overige baten	7.3	15.128	59.733	8.076
Som van de baten		994.718	936.921	886.951
Lasten				
Besteed aan doelstellingen	8			
Groene ruimte		211.402	233.863	239.510
Klimaat en energie		440.465	455.342	317.474
Duurzame bedrijvigheid		168.633	110.912	177.447
Communicatie en netwerken		133.679	103.502	109.760
		954.179	903.619	844.191
Wervingskosten		0	0	0
Kosten beheer en administratie 1)		0	0	0
Som van de lasten		954.179	903.619	844.191
Saldo voor financiële baten en lasten		40.539	33.302	42.761
Financiële baten en lasten	9	102	0	646
Saldo van baten en lasten		40.641	33.302	43.407

Resultaatbestemming

Het resultaat 2018 ad € 40.641 wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

1) De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Kasstroomoverzicht over 2018

Het saldo van de liquide middelen is in 2018 toegenomen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat	40.641	52.407
Afschrijvingen	2.717	1.454
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Mutatie vorderingen	41.297	50.582
Mutatie kortlopende schulden	<u>77.046</u>	<u>-85.572</u>
	<u>118.343</u>	<u>-34.990</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	161.701	18.871
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Mutatie van de voorzieningen	13.464	
Mutatie van de bestemmingsreserve	0	-9.000
Investerings in materiële vaste activa	<u>-8.546</u>	<u>0</u>
Netto kasstroom	<u><u>166.619</u></u>	<u><u>9.871</u></u>
 Stand liquide middelen per 31 december	 406.055	 239.437
Stand liquide middelen per 1 januari	<u>239.437</u>	<u>229.566</u>
 Mutatie liquide middelen	 <u><u>166.618</u></u>	 <u><u>9.871</u></u>

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen.

Vanaf het boekjaar 2017 is de verslaggeving voor fondsenwervende organisaties gewijzigd doordat er nieuwe Richtlijnen van kracht zijn geworden. De vernieuwingen hebben onder andere tot doel meer transparantie en duidelijkheid in de verslaggeving aan te brengen.

In de nieuwe RJ650 is een duidelijke opbouw gecreëerd waarin de RJ640 organisaties-zonder-winststreven de basis is van de verslaggeving waar RJ650 verder op bouwt en soms afwijkende bepalingen heeft.

Sinds de jaarrekening 2017 zijn de nieuwe richtlijnen toegepast. De presentatie van de vergelijkende cijfers in de staat van baten en lasten is aangepast op basis van het nieuwe model voor de staat van baten en lasten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting op de betreffende balanspost anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toegerekende baten en de bestedingen over het jaar.

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Projectgelden betreffende nog niet afgeronde projecten, die aan het eind van het verslagjaar niet zijn besteed, worden opgenomen op de balans.

Pensioenen

De Natuur en Milieufederatie Groningen is sinds 1 januari 2007 aangesloten bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (BPL). De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft -mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan- geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een te lage dekkingsgraad bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn derhalve alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Toelichting op afzonderlijke posten van de balans

1. Materiële vaste activa

	Inventaris	Automatisering en communicatie	Totaal
	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2018	0	1.755	1.755
Aanschaffingen	6.501	2.045	8.546
	6.501	3.800	10.301
Afschrijvingen	1.803	914	2.717
Boekwaarde per 31 december 2018	4.698	2.886	7.584
Cumulatieve aanschaffingswaarde	6.501	4.678	11.179
Cumulatieve afschrijvingen	1.803	1.792	3.595
Boekwaarde per 31 december 2018	4.698	2.886	7.584

Afschrijvingspercentages: Inventaris 20% en automatisering en communicatie 33%

De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling. Het drempelbedrag voor afschrijving is € 1.000

2. Vorderingen

	2018	2017
	€	€
Debiteuren		
Saldo openstaande vorderingen per 31 december	140.115	214.297
Overige vorderingen en overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen/subsidie *	81.334	36.327
Vooruitbetaalde bedragen	2.650	14.772
	83.984	51.099

* Dit betreft subsidies van projecten die al wel zijn afgerond, maar worden afgerekend in het volgende jaar.

	2018	2017
	€	€
3. Liquide middelen		
Kas	15	184
ING	217.301	51.705
ASN bank	187.739	187.547
Triodos bank	1.000	0
	406.055	239.437

De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking van de Stichting, m.u.v. een bedrag van € 7.875 op de rekening courant van de ING als garantstelling voor de verhuurder van Zuiderpark (decharge verleend op 12 februari 2019). Op de rekening-courant van de ING rust een bankgarantie van € 5.578 als garantstelling voor de verhuurder van Bankastraat 77.

4. Reserves en fondsen	01-01-2018	resultaat- bestemming	overige mutaties	31-12-2018
	€	€	€	€
<i>Continuïteitsreserve</i>				
Continuïteitsreserve	184.881	40.641	0	225.522
<i>Bestemmingsreserves</i>				
Strategische reserve projecten	33.485	0	0	33.485
Duurzame huisvesting	10.000	0	0	10.000
Personeel en organisatie	10.000	0	0	10.000
	53.485	0	0	53.485
<i>Totaal reserves en fondsen</i>	238.366	40.641	0	279.007

Toelichting

Continuïteitsreserve

Door de Raad van Toezicht is bepaald dat gestreefd wordt naar een continuïteitsreserve van minimaal 20% de jaarinkomsten. Deze vrij besteedbare reserve dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen. De reserve is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen vermogensrisico's zijn verbonden. Het CBF staat een maximale continuïteitsreserve toe van 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie, zijnde 1,1 miljoen.

Bestemmingsreserves - Strategische reserve projecten

Deze reserve is bedoeld voor cofinanciering van projecten die slecht gedekt zijn door subsidie-inkomsten, maar die wel van belang zijn voor Natuur en Milieufederatie Groningen.

Bestemmingsreserves- Personeel en organisatie

Deze reserve is bedoeld om incidentele (grote) uitgaven m.b.t. personeel & organisatie te dekken, bijvoorbeeld (dure) opleidingen, jubilea, specifieke bonusuitkeringen.

Bestemmingsreserves- Duurzame huisvesting

Deze reserve is bedoeld om het bedrijfspand (verder) te verduurzamen, bijvoorbeeld door het aanbrengen van een groen dak of plaatsen van zonnepanelen.

	2018	2017
	€	€
5. Voorzieningen		
Voorziening eigen risico ziekteverzuim	11.000	0
Voorziening dubieuze debiteuren	2.464	0
	13.464	0

6. Kortlopende schulden

	2018	2017
	€	€
<i>Crediteuren</i>		
Saldo per 31 december	<u>31.800</u>	<u>17.756</u>
<i>Nog te besteden subsidies</i>		
Windplatform Groningen	4.559	5.445
Programma Lokale Energietransitie	153.581	94.519
Nationale Postcode Loterij	189	0
Clean Campagne	0	18.750
Energiecampagne	<u>0</u>	<u>13.905</u>
	<u>158.329</u>	<u>132.619</u>
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen</i>		
Omzetbelasting	16.309	7.294
Loonheffing	18.030	12.780
Pensioenpremies	<u>12.427</u>	<u>10.778</u>
	<u>46.766</u>	<u>30.852</u>
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Personeel	95.578	80.495
Kantoor en organisatie	8.698	6.500
Publiciteitskosten	0	0
Projecten	<u>4.097</u>	<u>0</u>
	<u>108.373</u>	<u>86.995</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurverplichtingen

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen heeft een jaarlijkse huurverplichting van € 17.130 met betrekking tot het pand Bankastraat 77 te Groningen. De huurovereenkomst is ingegaan per 1 november 2018 voor een periode van 5 jaar, met mogelijkheid tot verlenging.

Toelichting op afzonderlijke posten van de staat van baten en lasten

7. Baten	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
	€	€	€
7.1 Geworven baten			
<i>Bedrijven</i>			
- Subsidie Programma Lokale Energietransitie (NAM)	142.203	203.000	185.589
- Duurzaamheidsfonds (Nuon)	65.626	62.082	34.511
<i>Loterijorganisaties</i>	0	0	0
<i>Subsidies van overheden</i>			
- Meerjaren budgetsubsidie Provincie Groningen 1)	233.200	233.347	233.200
- Incidentele projectsubsidies overheden 2)	92.776	143.909	119.045
<i>Verbonden organisaties zonder winststreven</i>			
- Nationale Postcode Loterij via Landelijk NMF 3)	129.306	118.000	179.063
- Overige verbonden organisaties	78.560	43.810	53.246
<i>Andere organisaties zonder winststreven</i>	10.000	10.000	10.000
	751.671	814.148	814.654
7.2 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
<i>Provincie Groningen</i>			
- Detachering Provincie Groningen	65.010	63.040	63.040
- Tour du Boer	43.500	0	0
- Klankbordgroep en projectleiding	12.411	0	0
- Gebiedsgericht milieubeleid	4.827	0	0
<i>Detachering overige organisaties</i>			
- Staatsbosbeheer	46.393	0	0
- NMF Drenthe	9.100	0	0
<i>Energiecampagne Groningen (Energieloket)</i>	46.678	0	1.181
	227.919	63.040	64.221
7.3 Overige baten			
Te verwerven baten (acquisitie)	0	59.733	0
Overige baten	6.509	0	9.913
Nagekomen B&L vorig boekjaar	8.619	0	-1.837
	15.128	59.733	8.076
Totaal baten	994.718	936.921	886.951

1) De budgetsubsidie van de Provincie Groningen is gebaseerd op een meerjarenafpraak met de Provincie

2) De projectsubsidies overheden hebben in 2018 een incidenteel karakter.

3) Dit betreft de baten die de Natuur en Milieufederatie Groningen ontvangt van de landelijke Stichting De Natuur en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. In 2018 is 96,9% van alle toekenningen aan de Stichting Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

De voorwaarden voor de jaarlijkse geldelijke bijdrage door de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in een overeenkomst tussen de Nationale Postcode Loterij N.V. en de Stichting De Natuur en Milieufederatie getekend in december 2015. Een kopie hiervan is bij de Natuur en Milieufederatie Groningen op te vragen.

8. Lasten

(zie ook bijlage 1)

	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
	€	€	€
8.1 Personeelskosten			
Brutosalarissen	458.145	}	408.245
Premies sociale verzekeringswetten	83.199		68.472
Pensioenpremies	68.760		61.407
	610.104	570.000	538.125
Ontvangen ziekengeld	-3.531	-2.000	-4.154
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	606.573	568.000	533.971
Coördinatie en wervingskosten	0	3.000	11.826
Scholing en training	3.063	5.000	2.406
Ziekteverzuimverzekering	7.728	8.000	8.266
Dotatie voorziening ziekteverzuim	11.000	0	0
Reis-en verblijfkosten	18.647	15.000	17.384
Overige personeelskosten *	12.530	13.000	15.602
	659.541	612.000	589.454

Het gemiddeld aantal werknemers, berekend op fulltimerbasis, is in 2018 8,4 (2017 7,8).

Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders

De bestuurders en toezichthouders ontvingen in 2018 geen bezoldiging (2017: idem).

Bezoldiging directie

Dienstverband	A. Schäfer	J.W. Lobeek
Functie	Directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder
Aard	Beëindigd	Onbepaald
Aantal uren fulltime	38	38
Parttime percentage	0,84	1,00
Periode	1-1-2018 t/m 30-4-2018	1-3-2018 t/m 31-12-2018
Jaarinkomen		
Bruto salaris	20.763	53.528
Vakantiegeld	4.529	1.285
Vaste eindejaarsuitkering	0	0
Variabel jaarinkomen	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal jaarinkomen	25.292	54.813
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	0	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	2.148	6.446
Pensioencompensatie	3.422	2.476
Overige beloningen op termijn	0	0
Uitkering beëindiging dienstverband	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal overige lasten en vergoedingen	5.570	8.922
Totaal 2018	<u><u>30.862</u></u>	<u><u>63.735</u></u>
Totaal 2017	80.315	

Het jaarinkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van € 95.952/1FTE/12mnd volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 194.000 per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 7 van het jaarverslag.

Aan (gewezen) toezichthouders, (gewezen) bestuurders en (gewezen) directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
	€	€	€
8.2 Publiciteit			
PR & voorlichting/opdrachtverstrekking	3.609	3.000	0
Publieksverslag	1.129	1.000	-5.000
Representatiekosten	534	2.000	2.250
Landelijke federatiedag	55	750	532
Website NMFG en CRM	4.199	3.500	6.315
	<u>9.526</u>	<u>10.250</u>	<u>4.097</u>
8.3 Huisvestingskosten			
Huur en servicekosten	35.845	41.000	31.678
Schoonmaak	4.958	0	13.703
Verzekeringen en belastingen *)	1.339	4.000	3.586
Reparaties, onderhoud en klein inventaris	2.932	0	0
Overige huisvestingskosten	4.604	0	0
	<u>49.678</u>	<u>45.000</u>	<u>48.967</u>
*) (nagekomen) aanslagen OZB 2015, 2016, 2017			
8.4 Kantoor- en bestuurskosten			
Bestuurskosten	3.051	6.000	951
Verzorging en stafoverleg	2.025	0	2.223
Administratiekosten (fin.adm)	21.829	25.000	21.613
Accountantskosten (controle en advies)	8.687		8.382
Salarisadministratiekosten	2.042	0	0
CBF-keur	2.110	2.000	2.080
Automatiseringskosten	17.321	15.000	13.030
Telefoon	1.363	2.500	2.073
Kantoorartikelen	3.306	5.000	6.751
Juridisch advies	671	0	0
Bankkosten	448	0	0
Overige organisatiekosten	13.373	0	0
Projectkosten onvoorzien	0	1.000	7.121
	<u>76.226</u>	<u>56.500</u>	<u>64.224</u>

	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
	€	€	€
8.5 Afschrijvingen			
Afschrijving communicatie en automatisering	914	2.000	1.454
Afschrijving meubilair	1.803	2.000	0
	<u>2.717</u>	<u>4.000</u>	<u>1.454</u>

8.6 Specifieke projectkosten

Specifieke projectkosten	156.491	175.869	135.995
	<u>156.491</u>	<u>175.869</u>	<u>135.995</u>

Dit betreft de direct aan projecten toegewezen kosten, die worden gedekt uit de projectsubsidies.

Totaal lasten	954.179	903.619	844.191
----------------------	----------------	----------------	----------------

	Rekening 2018	Begroting 2018	Rekening 2017
	€	€	€
9. Financiële baten en lasten			
Renteopbrengsten	102	0	646
	<u>102</u>	<u>0</u>	<u>646</u>

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balans datum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die hier vermeld dienen te worden.

Resultaatbestemming en vaststelling van de jaarrekening

De jaarrekening 2018 van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht op 29 april 2019.

Controleverklaring

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen verklaring.

Ondertekening van de jaarrekening

Groningen, d.d. 29 april 2019

Namens de Raad van Toezicht:

H.R. Veldkamp
voorzitter

C.A. Tomson

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van
Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen te Groningen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen (RJ 650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de Algemene gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van RJ 650 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de Algemene gegevens en de Inleiding in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies

zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 29 april 2019
De Jong AFM B.V.

Origineel getekend door J.D. de Jong AA

Bijlage 1: Toelichting bestedingen

Op grond van de richtlijn 650 dienen de kosten van Beheer en Administratie als separate kostenpost in de jaarrekening zichtbaar te worden gemaakt. In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de kosten van Beheer en Administratie aan de doelstellingen worden toegerekend.

Bestemming		Doelstellingen				Werving	Beheer en	Totaal	Begroting	Totaal
Lasten	ref.	Groene	Klimaat en	Duurzame	Communicatie	baten	administratie	2018	2018	2017
		ruimte	energie	bedrijvigheid	en netwerken					
Verstrekte (project)subsidies en (project)bijdragen										
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties										
Aankopen en verwervingen										
Uitbesteed werk										
Personeelskosten	9.1	124.648	228.808	84.423	85.799	0	135.862	659.541	612.000	589.454
Communicatiekosten	9.2	2.268	4.162	1.536	1.561	0	0	9.526	10.250	4.097
Huisvestingskosten	9.3	9.389	17.234	6.359	6.463	0	10.233	49.678	45.000	48.967
Kantoor- en algemene kosten	9.4	0	0	0	0	0	76.226	76.226	56.500	64.224
Afschrijvingen	9.5	0	0	0	0	0	2.717	2.717	4.000	1.454
Totaal		136.305	250.205	92.318	93.823	0	225.038	797.688	727.750	708.196
Specifieke projectkosten	9.6	21.533	91.935	40.036	2.987	0	0	156.491	175.869	135.995
		157.838	342.140	132.354	96.809	0	225.038	954.179	903.619	844.191
Verdeling beheer en administratie		53.564	98.325	36.279	36.870	0	-225.038	0	0	0
		211.402	440.465	168.633	133.679	0	0	954.179	903.619	844.191
Baten								994.718	936.921	886.951
Besteed aan doelstellingen als percentage van de baten								95,9%	96,4%	95,2%
Besteed aan doelstellingen als percentage van de lasten (na verdeling kosten Beheer & Administratie)								100,0%	100,0%	100,0%

De kosten zijn toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De specifieke projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft ondermeer kosten van directie en ondersteuning (secretarieel en administratie). De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. Specifieke projectkosten). De projectleiders zijn meer dan in het verleden verantwoordelijk gesteld voor de planning en het budget, waardoor de kostentoeiding iets is veranderd. De kosten van beheer en administratie zijn in 2018 23,6% (2017: 23,3%) van de totale lasten (incl. specifieke projectkosten).

Natuur en Milieufederatie Groningen hanteert de volgende normen voor de verschillende kengetallen:

- kosten eigen fondsenwerving t.o.v. de baten uit eigen fondsenwerving	n.v.t.
- besteed aan doelstelling t.o.v. van de baten	100%
- besteed aan doelstelling (voor verdeling kosten beheer en administratie) t.o.v. d	tenminste 65%
- kosten beheer en administratie t.o.v. van de lasten	maximaal 35%

Bijlage 2: Begroting 2019

	Begroting 2019	
	€	€
Baten:		
Beleids subsidie provincie		233.200
Nationale Postcode loterij		146.000
TBO's		40.000
Project subsidies		340.000
Project subsidies te verwerven		42.000
Som der baten		<u>801.200</u>
Lasten:		
Personeelskosten		659.000
Uitbesteed werk		
Publiciteit en communicatie		15.750
Huisvestingskosten		28.000
Kantoor- en bestuurskosten		72.150
Afschrijvingen		5.000
Specifieke projectkosten		
Onvoorzien		20.000
Som der lasten		<u>799.900</u>
Begroot resultaat		<u><u>1.300</u></u>

Begroting lasten 2019 naar doelstellingen

Uitvoeringskosten ter zake van:	
Groene ruimte	224.255
Klimaat en energie	339.975
Duurzame bedrijvigheid	91.513
Communicatie en netwerken	72.817
Algemeen	71.340
	<u>799.900</u>